

ad forum contentiosum, dispensare, & in quibusunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ referatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Diocesi sua per seipsum aut Vicarium ad id specialiter deputatum, in foro conscientie gratia absolvere, impositâ penitentia salutaris. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientie æstantum, non eorum Vicariis sit permissum.] Et hæc pro nostro instituto de Simonia factis, quæ raro est Judiciorum Criminalium materia, cum sapius esse deberet. Solum addo, quod Simonia sit crimen exceptum, hoc est, in quo quisvis, alioquin prohibitus, accusare potest. c. 7. de Simon. *Tanta est labes hujus criminis, quod etiam servi adversus dominos, & quilibet criminosi admittuntur ad accusationem,*

Sodomia.

SUMMARIUM.

Quanam peccata ad crimen sodomie reducantur. 575.

Quâ penâ plebentium sit hoc crimen. 576.

An, reo frequentiam consentio, penâ sit exasperanda. 577.

Qualiter constare debeat de corpore delicti, ut penâ ordinariæ locus sit. 578.

An in hoc crimine puniatur conatus, opere solum inchoato. 579.

Quid si Judæus cum Christiana, vel e contra, peccet carnaliter, quomodo puniendi. 580.

575. **O**mnia criminum Venerorum gravissimum est peccatum quod vocatur Sodomiticum, eo quod propter illud Sodomitæ fuerint igne de celo misso consumpti. Reducitur autem ad hoc crimen omnis actus Venerus contra naturam commissus, saltem unius supposito cum alio supposito, sive sit homo, sive brutum, sive humanum cadaver, & sive in eodem, sive in diverso sexu. Dixi saltem. Nam non desunt DD. qui molliorem, quam homo secum ipse exercet, & Latini *Masturbationem* vocant, etiam Sodomiticum peccatum esse velint: quamvis communior opinio sit, non comprehendi illis legibus, quibus penâ mortis statuitur peccato Sodomitico, & mox referentur, sed velint, esse puniendum penâ extraordinariâ, v. g. relegatione, vel fustigatione: communiter etiam DD. post Damhouderos observant, vix unquam hoc delictum ad forum externum pervenire.

De variis modis delinquendi sodomitice le-

gatur Damhouderus, quos explicare verecundus calamus abhorret: unde & ipsa leges, ut videbitur, terminis utuntur quam fieri potest modestissimis, sicut & ipsa Sacra scriptura in pluribus locis, nisi quod S. Paulus ad Romanos scribens, utpote qui in hoc crimine obfunderant, merito illis suam turpitudinem in gentilibus explicatis exprobravit c. 1. v. 26. *Et seq. Nam femina eorum immutavit naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi relicta naturali usu femine, exarserunt in desideris suis ad in vicem &c.*

576. **Q**uæritur I. Quâ penâ plebentium sit hoc crimen. R. De hac exflare Novellam 77. §. 2. [Præcipimus, permanentes in prædictis illicitis & impiis actibus post hanc admonitionem nostram comprehendere, & ultimis subdere suppliciis.] Et lege 3. 1. C. ad L. Jul. de adult. [Cum vir nubi in feminam viris porrecturam, quid cupiatur, ubi sexus perdidit locum? ubi scelus est id, quod non proficit scire? ubi Venus mutatur in alteram formam? ubi amor queritur, nec videtur? jubemus insurgere leges, armari jura gladio ultore, ut exquisitis penis subdantur intames, qui sunt, vel qui futuri sunt.]

In Imperio Romano ex Carol. Ord. art. 116. sic habetur. Si homo cum bruto, mas cum mare, femina cum femina luxuriam exercet, rei sunt mortis, & ex recepta consuetudine comburendi. Quibus verbis indicatur, esse consuetudinem observandam. Ea autem ferè ubique est, ut prius capite plebentur (nisi vel ætas vel alia circumstantia excuset) & deinde concrementur cadavera tam agentis quam patientis. Si cum bruto, vivus ipse (nisi ob animæ periculum vel ob aliam causam delictum extenuantem gratia fiat) & etiam brutum comburitur; cuius ratio reddi solet, ne ulla tam abominandi flagitii memoria apud homines exstet: quod & Sacræ Scripturæ consentaneum est, *Levit. 20. v. 15. Qui cum pecore coierit, morte moriatur, pecus quoque occidatur. Mulier quæ succubuerit qualicumque jumento, simul interficietur cum eo, sanguis eorum sit super eos.*

577. **Q**uæritur II. An, si reus confiteatur, se sapius hujusmodi flagitium commisisse, penâ viva combustionis sit exasperanda per antecedentem aliquam corporis afflictionem. R. Ex communi DD. apud Carpovium g. 76. à n. 40. Negativè. Nam quando infligitur penâ atrocissima, qualis est combustio, non solent penæ ob repetitum delictum exasperari, nisi expressâ lege id constitutum sit, ut fit in crimine laetocinii, Veneficii, parricidii: Atqui nihil hujusmodi legitur constitutum in hoc delicto. Et ita

ita in facti contingentia non semel pronuntiantur Scabini Liphenses. Quod autem idem Scabini noluerint penam exasperare illi, qui insuper suam privignam necaverat, quod ab ea fuerit proditus, mihi non probatur, quia concurrerunt duo gravissima delicta, Sodomia & Parricidium.

578. **Q**uæritur III. An, & qualiter constare debeat de corpore delicti, ut penâ ordinariâ infligatur. R. Si in flagranti deprehensus est reus, hoc ipso satis constat. Si homo cum homine confiteatur se peccasse, utriusque confessio sufficit, nam in occultis vix potest aliter constare. Si reus confessus sit cum bruto se deliquisse, tunc ex quibusdam indicibus Judex poterit arbitrari, quæ tamen difficulter haberi poterunt, nam quæ refert Carpovius n. 53. non plus probant, quam crimen attentatum. Raro hujusmodi rei puniuntur, aut ad Judicium veniunt, nisi in flagranti deprehensi, & per testes convincendi, saltem per unum, qui accedente confessione rei sufficit, alioquin raro posset hujusmodi crimen penâ ordinariâ puniri. Imò Farinacius tenet, in hoc crimine non debere constare de corpore delicti, quod fortè dixit de corpore delicti consummati, quia præsumitur, nisi contrarium constet.

579. **Q**uæritur IV. An in hoc crimine puniatur conatus, opere non consummato, sed solum inchoato. Assumant cum Jo. Damhoudero aliqui, quibus assentitur Gail. l. 1. de pace publ. c. 14. n. 26. saltem si opus perfecisset, nisi impeditus aut impotens fuisset. Benignior tamen est sententia negans, quam cum Julio Claro tenent Jacobus Menoch. Farina: quos refert & sequitur Carpovius. Pro qua sententia videtur esse textus efficax l. 1. §. fin. ff. de extraordinar. crimin. [Qui puero stuprum, abducto eo, vel corrupto comite, persuaserit, aut mulierem, puellamve interpellaverit, quidve impudicitie gratia fecerit, donum præbuerit, pretiumve, quo is persuadear, dederit: perfectio flagitii puniatur capite, imperfecto in insulam deportatur.] cui deportationis hodie relegatio vel bannum successit. Deinde, licet regula generalis olim fuerit, ut in atrocissimis criminibus etiam conatus puniatur, ab ea tamen per consuetudinem generalem eareus recessum est, nisi expressâ lege caveatur; & ad summum ius etiam exceptis, quæ immediatè Reipublice sunt perniciosæ, ut jam semel iterumque supra memini: atqui in hoc delicto non reperitur expressè statutum, nec immediatè est Reipublice perniciosum: ergo nisi alicubi usus habeat contrarium, videtur ordinariæ penæ non esse locus; Boërius testatur, aliquem tamen fuisse morte punitum.

Consuetudo etiam habet, ut casu quo So-

domita bestialis ex aliqua causa mitius quam igne punitur, neque bruta comburatur, sed occisum è medio tollatur.

580. Solet hic incidens Quæstio moveri, an si Judæus cum Christiana, vel Christianus cum Judæa carnaliter peccet, puniendi sint ut Sodomitæ. & si Boërii credimus, Parisiis talis est combustus. Sed communiter DD. & rectè negant, quamvis puniendus sit talis penâ illâ, quæ apud veteres fuit adulterii, non quidem semper mortis, sed mitiore: & numeratur inter publica Judicia, ut cuiusvis liceat accusare. l. 6. C. de Judic. [Nequis Christianam mulierem in matrimonium Judæus accipiat, neque Judæus Christianus conjugium forciatur, nam si quis aliquid hujusmodi admiserit, adulterii vicem commissi hujusmodi crimen obtinebit, liberate ad accusandum publicis quoque vocibus relaxatâ.] Inter hos est impedimentum dirimens, quod dicitur: *Disparitas cultûs.* sed hæc aliò pertinent.

Sortilegium. Superstitio.

Vide supra sub titulo. *Magia.*

Stuprum.

SUMMARIUM.

Stuprum quando dicitur committi. Aliud voluntarium aliud violentum. 581.

Quanam sit penâ stupri voluntarii. 582.

An per cap. 1. de adulterii penâ Legum Civilium sit correctio. 583.

An hæc penæ sufficiant, si puella blanditiis, aliisque fraudibus inducitur. 584.

Cui credatur, si stuprator neget dolum, puella asserat. 585.

Puella nullam injuriam passâ an pater agere injuriarum possit. 586.

Quanto tempore duret actio civilis puellæ ad obtinendam dotem. 587.

Quid si puella sit vilis conditionis, & inops. 588.

Quid si conjugatus dolo sit stupravit puellam, an teneatur dotare. 589.

Quid si puella noluit stupratorem habere conjugem. 590.

Quid si cum puella convenit de certo pretio. 591.

An stuprator habeat electionem ducendi, vel dotandi, si promisso matrimonio ad stuprum induxit. 592.

Quid si sponsa asserat matrimonium promissam, ille neget, cui credendum. eod.

B b

Ad

Ad quam proliis ex stupro natae alimentacionem teneatur stuprator. 597.
 Quid sit transactum de certa summa, & infans maritimus moriatur. 594.
 Quis debeat alere prolem, pendente lite, an infans sit ex stupro natus. eod.
 Si stuprator poenam Canonice sustineat, an secularis Magistratus possit ad uberiores poenam procedere. 595.
 An puella dolo seducta punienda. 596.
 An super stupro liceat transigere. 597.
 An pater possit filiam suam culpam stupratam exheredare. 598.
 An stuprum violentum puniatur poena mortis. 599.
 Quid dicendum de Jure Civili. 600.
 An auxiliator pari poena puniendus. 601.
 An censendum stuprum violentum, si non persona, sed adibus vis illata est. 602.
 Item si femina sicut in hunc finem inebriata. 602.
 An poena capitis puniendus, qui publicum scortum violenter cognoscit. 603. & seq.
 An ex conceptione secuta praesumatur indubitate consensus. 605.
 Quomodo puniendus, qui puellam necdum viripotentem stupravit non invitam, rupo claustro. 606.
 Quid sit violenter, & invitam. 607.

581. DE Stupro varia dubia pro foro Confscientiae expedito. l. tr. 2. a. n. 686. sed hic aliqua addenda pro foro Extremo. Stuprum absque raptu factum, in genere, & prout praescindit à Voluntario & Violento, est Desloratio illicita Virginis. Quod extenditur ad violationem Viduae honeste viventis. §. 4. Inst. de publ. Jud. postea referendo.

Stuprum aliud est Voluntarium etiam stupratum, aliud Violentum. De voluntario prius agendum, deinde de violento, quod quidem aliqui, sed male, confundunt cum Raptu, ut bene notat Farinacius.

582. Quæritur I. Quænam sit poena Voluntarii Stupri. §. 1. Jure Canonico confirmatur poena, quæ in antiquo Testamento lege divina constituta erat Exodi 22. Deur. 22. ut stuprator stupratam doret, & ducat. Sed est intelligendum, si stuprator puellam seduxit. Ità habet cap. 1. de Adulteriis. [Si seduxerit quis virginem, nondum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit uxorem. Si verò pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.] Et quamvis in textu sermo sit copulativus, copula tamen, & per usum resoluta est in alternativam, ut nempe stuprator teneatur puellam vel dotare vel ducere, ità ut lectio sit penes illum.

Ex eo autem quòd non amplius stuprator teneatur copulativè, colligitur, non amplius esse in usu poenam, quàm Jus canonicum plecti vult illum, qui ducere non vult stupratam, esto vel sit dotare. & habetur in cap. 2. eod. ibi. [Nos aliquatenus legis duritiam mollientes hoc modo disponimus, ut aut quam stupravit, uxorem habeat, aut, si retinendum putaverit, copulatore castigatus, excommunicatusque in Monasterium, in quo agat penitentiam, deturatur, de quo nulla sit egrediendi, sine præceptione licentia.]

583. Circa hoc Capitulum dubitatur, an poena legum Civilium (de qua mox) sit correctæ. Aliqui dicunt, obtinere solum in terris Ecclesiæ: alii, obtinere quidem universaliter, sed solum in foro Ecclesiastico. Alii, quos sequitur Carpovius, p. 2. q. 68. n. 6. putant, correctas esse etiam pro toto Imperio, ità ut etiam in terris Imperii stuprator non alià poena plectatur, nisi ut stupratam vel ducat uxorem, vel doret. & ità in praxi observari, etiam in foro Saxonico. Solet tamen quandoque reus (quia Actrix aliud non petit, ut ipse practitari vidi) condemnari, ut infanti ex stupro procreato alimenta præster, certam pecuniam summam solvendo, & insuper vel poena pecuniaria, vel carere puniatur; ideo consuetudo locorum observanda est.

Ceterùm, ut insinuavi, Jure Civili aliter puniebatur stuprum, ut colligitur ex §. 4. Inst. de publicis Judiciis. ibi. [Sed eadem lege Julia (de Adulteriis) etiam stupri flagitium punitur, cum quis NB. sine vi vel virginem, vel viduam honeste viventem stupraverit. Poenam autem eadem lex irrogat stupratoribus, si honesti sunt, publicationem partis dimidiæ bonorum, si humiles corporis coercitionem cum relegatione.] Ratio autem, cur Jura statuerint, etiam in vidua honeste viventem stuprum committi in ordine ad poenam ordinariam incurendam, hæc redditur, quia reputatur adhuc in priori matrimonio esse, unde & privilegii defuncti mariti gaudet, & forum ejus sequitur, ut colligitur ex lege 19. ff. de Jurisdic.

584. Quæritur nunc II. An sufficienter poenæ hucusque relatæ, si puella Blanditiis, persuasionibus, promissionibus, & dationibus munerum, aliisque fraudibus & fallaciis ad stuprum inducta est. Bajardus ad Jul. Clarum lib. 5. §. stuprum n. 38. existimat, hoc casu locum habere poenam capitis non minus quam si vis adhibita esset, quia talis deceptio est instar violentiæ. Nec multum abest Jus Bavarium, prout retuli loco citato. n. 698.

Communis tamen & vera sententia affirmat sufficere poenam adductam ex Jure Canonico. Nam ibi expressè requiritur Seductio. &

in cap.

in cap. sequente requiritur expressè Deceptio. Unde non improbabiler quis inferret, quòd cessante omni seductione (quæ tamen vix unquam deest respectu Virginis, ut notat Berlichius conclus. 38. n. 27.) cessaret etiam hæc poena, quia non videntur Jura loqui de casu metaphisico, & quia non apparet sufficiens culpa in eo, qui virginem ultro se offerentem ad stuprum violavit, nam volenti nulla fit injuria: poena autem, ut vel doretur vel ducatur, est introducta ad compensandam injuriam factam per deceptionem & seductionem. & ità video sentire alii relatis Berlichium n. 31.

Obijciunt I. l. i. §. 2. ff. de extraord. criminib. quem paulò superius citi. Sodoma. retuli. Sed ex contextu patet esse sermonem de violento stupro.

Obijciunt II. Persuasio subdola habet vim coactionis, ut ex variis Juribus evincere conantur. §. Cum Berlichio, procedere illam comparationem solum in civilibus, ad hoc, ut deceptus restitatur in integrum, quantum fieri potest; non item in criminalibus.

585. Quæritur III. Si stuprator asserat, puellam ultro, absque dolo seductione consentisse, puella verò dicat, se fuisse dolose seductam, cui credatur. §. Presumi pro puella, id enim praesumitur, quòd plerumque contingit: adeoque nisi stuprator probet, condemnabitur.

Quæritur IV. Si puella quidem nullam passam est injuriam, an pater puellæ possit injuriam agere. Affirmant communiter DD. posse petere estimationem damni, & illius quo ob illatum stuprum caret, quatenus majorem dotem dare debet, quam si filia stuprata non esset. Hoc tamen procedit, si stuprator potuit hoc damnum prævidere.

586. Quæritur V. Quandonam reus dotem, ad quam solvendam condemnatus est, solvete debeat. Putarunt aliqui, non antè solvendam esse, quam puella nupserit. ex quo sequeretur, quòd si puella maturè moriatur, vel maritum non inveniat, aut nubere nolit, reus penitus à solutione dotis liberetur. Vera tamen, & recepta sententia est, teneri statim post condemnationem (non statim post illatum stuprum, ut loquitur Carpovius n. 32.) arg. l. uni. C. de rapto virg. §. 1. ibi. si ve maritum nolentes accipere in sua pudicitia manere voluerint, pleno dominio eis sancimus applicari. Ratio etiam est manifesta, quia imponitur absolute, ut poena, & quidem sub disjunctione. ergo sicut si eligeret matrimonium, deberet statim ducere, ità, si eligat solutionem dotis, debet statim solvere. eamque puella transmittet ad suos hæredes, etiam si innupta moriatur.

587. Quæritur VI. Quanto tempore durer actio civilis puellæ ad obtinendam dotem. Videri posset durare solum quinquennium, sicut actio criminalis descendens ex lege Julia de Adulteriis, præscribitur quinquennio. Nihilominus comūis habet sententia esse perpetuam, sicut alia actiones civiles, quia tamen fundatur in criminali, extenditur solum ad 20. annos, etiam ipsa actio criminalis solum durer quinquennium, quia solutio dotis non habet præcise rationem poenæ, sed etiam satisfactionis pro injuria. Ità videtur reipsa sentire Carpovius.

588. Quæritur VII. An quæ dicta sunt, procedant etiam, quando puella est vilis conditionis quoad originem, & inops. Card. Thuscus & Jacob Menoch. lib. 2. arb. q. casu 294. n. 17. putant cessare obligationem ducendi, vel dotandi, & puellæ solum competere actionem injuriam. Fundantur in lege 13. §. 2. ff. ad L. Jul. de Adul. & in l. 29. in fine C. eod. Verùm, Farinacius, Berlichius, Carpovius, bene advertunt, hæc leges non esse ad rem, quia loquantur de femina vulgari, hoc est, meretricio more vivente, quòd colligitur ex illis verbis: quas vite vilis dignas legum observatione non crediti. Unde in oppositum facit lex 7. C. de incestis nupt. ubi dicitur: [Humilem vel abjectam faminam minime eam judicamus intelligi, quæ NB. licet pauper, ab ingenuis tamen parentibus nata sit. Unde licet statuimus, Senatoribus, & quibuscumque amplissimis dignitatibus præditis, ex ingenuis parentibus natas, quamvis pauperes, in matrimonium sibi accipere, nullamque inter ingenuas, & opulentiores ex divitiis, & opulentiore fortunâ, esse distantiam.]

589. Quæritur VIII. Si homo conjugatus stupret (interveniens deceptione & seductione per blanditias, promissa &c. ut supra diximus requiri) puellam, an eam teneatur dotare, quandoquidem matrimonium eligere non potest. Respondendum mihi videtur (salvo meliore aliorum Judicio) si puella vel vidua scivit esse conjugatum, adeoque ad matrimonium sibi omnem viam præclusam esse, tali nec ad exigendam dotem Jus esse, sed solum actionem injuriam. Ratio est, quia stuprator non vult stupratam ducere, & non in casum quo eam ducere non potest, & hoc sciebat stuprata, nempe ad matrimonium sibi non patere viam. & hujus sententiæ videtur esse etiam Carpovius, qui n. 73. dicit, stupratam hoc damnum suam culpâ sentire: sibi enim, inquit, imputat, quòd cum tali rem habuerit, quem scivit, maritum sibi esse non posse. igitur damnum sentire non videtur, l. 203. ff. de R. J. Quod quis ex culpa sua damnum

bb 2

damnum

dammum sentit, non intelligitur damnum sentire. Aliud utriusque dicendum esset, si vel se solum simulasset, vel femina talem inculpabiliter iudicasset, vel si dotem promississet. Ad alimentacionem etiam prolis tenetur stuprator, non est dubium. Idem dicendum est, si stuprator esset stupratae in eo gradu conjunctus, quo matrimonium subsistere non potest.

590. Idem mihi dicendum videtur, si puella nollet stupratorem (qui eligit matrimonium) habere conjugem. hoc ipso enim censetur amittere jus ad dotem. supponendo, quod ex consuetudine (de qua supra) non teneatur stuprator copulative ad ducendam uxorem & dotandam, sed solum disjunctive, ad ducendam, vel dotandam: tollit enim stupratori potestatem eligendi, & consequenter illi censetur pena nam in iure favore introductam remittere: quod tamen iterum limitandum puto, nisi haberet justam causam recusandi matrimonium, tunc enim puto, eum teneri ad dotandum (quia ob illatam injuriam tenetur eam servare indemnem) saltem eo usque, ut acquirat tam bonum matrimonium, ac si non fuisset stuprata.

591. Queritur IX. Si stuprator cum puella de certo pretio convenit, an adhuc teneatur vel ducere, vel dotare. *re. Negative.* Nam in hoc casu puella non decipitur, nisi volens, & que suam virginitatem utroque venalem habet, ac proinde nulla illi fit injuria, nec talis inter honestas puellas numeranda est, sed potius pro meretricibus, hoc est, eligente vitam meretriciam, & sic in effectu renuntiat juri & favori à lege profecto introducto, in cuius locum eligit pretium.

592. Queritur X. An stuprator habeat electionem vel ducendi, vel dotandi, si puella matrimonium promissit, & sic ad stuprum induxit. *re. Negative,* sed tenetur determinate ad eam ducendam, si quidem puella velit. Nam hanc obligationem sibi sua promissione imposuit. quod verum est, etiam si animo simulato promississet, teneatur enim vi illata injuria ad animum serium substituendum, ut patet ex disputatis to. 1. de Jure privat. tract. 2. & ex disputatis tomo 3. de Promissione. Et ideo potest ad matrimonium contrahendum à competente Magistratu (qui est Ecclesiasticus) compelli sicut quisvis alius, qui sine justa causa recusat implere sponsalia.

Sed, quid si sponsa asserat sibi promissum matrimonium, stuprator vero neget? *re. Presumptionem stare pro stuprata, & contra stupratorem, quod puella non censetur suam virginitatem perdidisse.* An autem in hoc casu sit delectandum juramentum purgatorium stupratori, vel potius sponsa supplementum, decidendum

est ex dictis precedente tomo de Presumptionibus & de Juramento: Et videndum, an pro stupratore sit aliqua presumpcio, v.g. ex dispari conditione.

593. Queritur XI. Ad quam prolem ex stupro nata alimentacionem tenetur stuprator. Est multorum opinio, quod stuprator non teneatur alere infantem nisi post triennium. Fundant se in lege 9. C. de patria potest. in illis verbis: *Et remedium alimentorum apud Praesidem majori trimo parenti nomine ejus monstratum iure manifesto declarant.* Verum, Carpovius bene notat, ex hac lege non probari, quia est textus intelligendus de alimento lactis, cum ante triennium non debebant infantem mammam depelli. Proinde bene resolvit, quod si infans intra triennium ablatum fuerit, stuprator alimenta, aliosque sumptus, si quos prater ablatacionem infans desiderat, suppeditare debeat. Addo ego, quod si mater forte non posset proprium lac praebere, sed esset alia femina conducenda, sumptus hos stuprator pati debeat. Teneatur autem alimenta subministrare proli tamdiu, donec Judicis arbitrio videbitur proles posse ipsa sibi alimenta procurare. Quod si maturus moriatur, ulterius intrinsece alimentorum ad nihil tenetur, quia obligatio est adfixa personae, ut habetur lege 8. §. 10. ff. de transact. ibi. *constat enim alimenta cum vita finire.* In defectum stupratoris, si forte tantum in aere non habeat, mater tenetur infantem alere, si eum tenetur alere prolem incertam. Quod si mater tanquam inops sit, ut & ipsa eget alimentis, tenetur stuprator & matrem alere, ex regula, quod qui tenetur procurare aliquem finem absolute, teneatur & media necessaria procurare ad illum finem. Et ita in facti contingentia iudicatum est in Senatu Pedemontano.

594. Quis sit autem matri aliqua *etiam* summa (prout fieri solet) per transactionem soluta, vel adjudicata, vel promissa est, & in ius matris moriatur? *re. Ex consuetudine non redire ad patrem, sed matri relinquere, tum ob solatium, tum quia certum pro incerto solutum est, & hoc ex natura transactionis.*

Quis sit stuprator neget prolem esse suam, eo quod non fuerit virgo tempore copulae habitae, quam fatetur, & hoc in iudicio pro obare contendat, quis interim pendente processu super virginitate, debet alere prolem? *re. Debere alere stupratorem, quia quamdiu non probat suam intentionem, stat presumpcio pro Virginitate, & quod ipse sit pater.*

595. Queritur XII. An Magistratus debeat esse contentus, nec possit ad ulterioiorem penam procedere contra stupratorem, si is penam Juris Canonici sustineat, & stupratam ducat, vel dotet. *re. In hoc esse consuetudinem*

attendendam: Plures enim DD. quos refert & sequitur Berlichius concl. 38. n. 13. affirmant, integrum esse magistratum, non quidem condemnare in poenam Jure civili statutam, quae in multorum sententia deinde in Canoniam commutata est, ut supra dixi, sed tamen posse insuper punire poena carceris, aut pecuniariae. Illud certum est, ob varias circumstantias posse superaddi poenam, v.g. si homo ignobilis nobilem stuprasset, si tutor pupillam suam tutela aut curae commissam. Jure Bavarico ex circumstantiis valde aggravantibus, praesertim ob conditionem personae violatae, vel criminis frequentiam, potest stuprum dolo obtentum etiam poena mortis puniri. *O. P. lib. 5. tit. 9. a. 18.*

596. Queritur XIII. An puella ita dolo seducta, puniri debeat aliqua poena arbitraria, quandoquidem in Jure nulla est constituta. *re. In hac re fuerunt variae DD. sententiae, quarum aliqua sunt pro se absurda, ut, quod debeat in monasterium detudi, quod cum aliis videretur sententia Tufchus concl. 709. pugnat enim cum eo, quod stupratoris sit electio, ut eam ducat, vel dotet. Aliae sunt nimis dure, ut quod debeat media pars bonorum confiscari. Itaque dicendum, eam ad summum puniri posse poena observari solita in simplici fornicatione: sed in hoc iterum consuetudo locorum observanda est.*

597. Queritur XIV. An super stupro liceat transigere. Non est autem questio an liceat transigere stupratori cum stuprata, nam hoc habet quotidiana praxis, & credibile est, aliando gratum fore Magistratui, factam esse transactionem, quando puella fuit impragnata; sed questio est, an cum accusatore transigi possit. Ratio dubitandi est, quia ut in tract. de Transactionib. dictum est, super crimine publico non capitali, nec sanguinis poenam ingerente, (quale est stuprum) non licet per jura transigere. Nihilominus affirmandum est cum Julio Claro §. fin. q. 58. n. 14. & communi sententia. Rationem reddit Berlichius, quia hodie poena stupri est mutata in poenam Juris Canonici, & in materia transactionis potius qualitas poenae, quam titulus criminis (quod sit publicum) attendi debet: unde fit, quod cognitio & poena stupri ad inferiorem Jurisdictionem pertinet.

598. Queritur XV. An parens possit filiam (stupratam) stupro voluntario, saltem si sine dolo factum esset, exheredare. Ratio dubitandi est, quia in Nov. 115. alibi relata, inter causas exheredandi numeratur luxuriosa vita filiae. Nihilominus responderetur negative, loquendo de jure communi. Nam dicta Novella respicit vitam luxuriosam electam à filia, (ad quod non sufficit, semel iterumque ex fragilitate sexus lapsam esse) & insuper requirit, ut, si pa-

rens filiae offerat matrimonium illa recuset. Denique illa pars Novellae communiter intelligitur de illa, quae elegit vivere vitam meretriciam, adcoque ex libidine vaga quaelcumque facere constituit, & actu ingressa est. Et haec de stupro voluntario.

Nunc de Violento videndum; ac denique de stupro puellae adhuc impuberis, (saepe necdum viri potens, si illud fuerit voluntarium, sive violentum.

599. Queritur ergo I. An Stuprum per vim puellae invita illatum, puniatur poena Mortis. Et quidem in Imperio, ubi observanda est Ordinatio Carolina, omnino est affirmandum, a. 119. ubi sic statuitur. Si quis honestam personam conjugatam, viduam aut virginem, per vim & invitam actu violaverit, morte puniendus est, & ad accusationem violatae, probato delicto instar praedonis gladio sciendus. Quod contra vim & conatum se famina defendit, vel alio modo evaserit violationem, poena arbitraria pro qualitate delicti, ex Jurisperitorum consilio plectetur. Jus Bavaricum lo. cit. etiam poenam mortis statuit in eum, qui poculo amatorio ad violationem induxerit.

600. Difficultas est, quid sit secundum Jus Civile dicendum. Prima sententia docet, non esse constitutam poenam mortis, sed solum poenam legis Jul. de vi. quae est deportatio (cui hodie successit relegatio) & publicatio omnium bonorum, si violentia fiat cum armis, si vero sine armis, publicatio tertiae partis; ut infra suo loco dicetur. Ita habet valde communis sententia, quam etiam sequitur Fachineus lib. 9. contr. 101. Myns. Menoch. Farinacius, Decianus, & novissime Lud. vel. in §. 4. Inst. de publ. Jud. quorum auctoritatem securus sum to. 1. tr. 2. n. 697. & ob tantorum virorum gravissimam auctoritatem est utique sententia probabilis, & securè eam Judex sequi potest, ubi in hoc puncto Jus civile statuit.

Affirmativa tamen sententia est aequè communis, cujus AA. videre licet apud Berlichium concl. 41. n. 20. Inter quos fuit Clarus, Thuscus, Gilhusius, Harpprecht, Berlichius, & RR. communiter. In referendis argumentis utriusque partis (quae apud Berlichium videri possunt) non immoror, quia habemus rem in Imperio decisam. Extra Imperium suaderem Judici, ut mitiorem sequeretur, quia non est textus factus clarus, nam intelligi possunt de stupro conjuncto cum raptu.

601. Dubitari potest, an sicut auxiliatores Raptoris pari poena cum rapore puniuntur, ita etiam auxiliatores stupri violenti sint pari poena puniendi cum ipso stupratore, qualis casus non ita pridem ad Senatum Academicum delatus est. Af-

firmat Berlichius n. 29. adducens legem 14. C. de Episc. & Clericis. supra relata. Verum, illa lex expresse loquitur de Raptu, & ipse Berlichius prius n. 13. rectè doceat, argumentum affirmativum à Raptu ad Stuprum non valere, ita ut que obrinet in raptu, procedant etiam in stupro violento, quia Raptus est majus delictum. Quare in hoc non videtur loqui consequenter. Nec Ordinatio Carolina suam penam extendit ad auxiliatores.

602. *Quæritur II.* An censendum sit stuprum violentum, si quis non ipsi personæ, sed v.g. ædibus vim inferat, irumpendo & perfringendo, ut ad puellam perveniat, quam tamen non invitam cognoscit. Affirmat Ifernias; & aliqui etiam hoc extendunt ad eum, qui honeste matronæ fenestris scalam applicat. Negandum tamen ex communi DD. Nam jura loquuntur de casu, quo puella est invita, & reluctando se defendere non potest.

Quæri possit III. An violentum centeri debeat stuprum, si femina fuit in hunc finem inebriata, ut stuprator facilis admitteretur. Videtur Jus Bavaricum hoc potius adnumerare stupro non violento. Sed, meo judicio, est intelligendum de ebrietate non penitus impediens apprehensionem naturalem honestatis, nec potestatem omnimodam resistendi. Nam talem ebrietatem, quæ hanc potestatem tolleret, & puellam quasi dormientem redderet, si quis procuraret in puella honesta, de qua moraliter certò constaret, eam omni conatu resisturam fuisse, nil dubito, quin supra violento esset annumerandum, & hoc vel maxime Jure Bavarico, quod poenulum amatorum numerat inter stuprum violentum, sive, ad puniendum stuprum eo modo quo punitur violentum.

603. *Quæritur IV.* An poenâ capitis puniendus sit, qui publicum scortum violenter cognoscit. Et imprimis loquendo de illa, quæ quidem publicum scortum fuit, sed ad frugem rediit, & notoriè honestam vitam instituit, merito ex communi DD. talis stuprator poenâ capitis puniretur. Nec quemquam movere, meo judicio, debet, quòd in Ordinatione Crim. Carol. fiat solum mentio conjugate, vidue, & virginis. Nam talis potest annumerari ex mente Imperatoris viduis.

604. Loquendo verò de ea, quæ adhuc in querendo quaestio ex scortatione perdurat, vel quod pejus est, gratis se omnibus exponit. Artentâ Ordin. Carolina talis stuprator, vel violator violentus, non puniretur poenâ capitis, quia requiritur ex parte violatæ, ut non laboret infamia. Spectato etiam Jure Civili id ipsum dicendum est per legem 39. ff. de furtis. ibi. [An tamen vel Fabia (lege) teneatur, qui suppressit scortum

libidinis causâ, & non puto teneri.] Et l. 29. in fine. C. ad L. Jul. de Adult. ibi. [Hæc enim immunes à judiciaria severitate, & stupri, & adultæri præsentur, quas vitæ Vilitas, dignas legum observatione non credidit.] Sed non est, cur pluribus in hoc probando laboremus, cum vix contingat, ut scortum publicum resistat amore honestatis, sed solum amore majoris fortè questus obtinendi. Hinc autem mihi non probatur extensio, quam facit cum aliis à se citatis Berlichius, n. 61. ad eam, quæ non est publica metrix, ab alio tamen jam cognita in secreto, reverà enim talis necdum laborat infamia, ut supponitur: quod secundum Ord. Carol. sufficit, ut stuprator puniatur poenâ mortis, si per vim oppressit, quòd ipsum etiam Juri communi conforme est, per argumentum à contrario sensu: cum loquatur de notorio scorto, ut patet ex lege relata.

605. *Quæritur V.* An ex eo quòd femina ex coitu conceperit, præsumatur indubitatè, feminam non fuisse invitam, adeoque nec vi oppressam. Affirmat cum quibusdam Berlichius n. 74. & hanc dat rationem, quia ad conceptionem requiritur emissio spermatis utriusque, quæ fieri non solet, nisi voluntas & appetitus mulieris accedat: Hæc tamen ratio etiam aliquid habet at probabilitatè, non tamen potest facere indubitarum (ut loquitur auctor) præsumptionem: nam stante omnimodâ reluctantiâ voluntatis rationalis & liberæ, potest excitari appetitus irrationalis & sensitivus, illamque emissionem etiam in invita causare. Si ergo pro femina starent alia indicia honestatis constantis, non dubito quin esset admittenda ad Juramentum, sicut alia, quæ non concepit.

606. *Quæritur nunc specialiter,* quomodo puniendus sit, qui puellam necdum viri potentem, hoc est, necdum duodecim annorum stupraverit rupto virginali claustrò, absque violentiâ tamen, hoc est, non invitam. R. De hoc ex stare textum apertum in lege 38. §. 3. ff. de poenis. [Qui nondum viripotentes virgines corrumpunt, humiliores in metallum damnantur, honestiores in insulam relegantur, aut in exilium mittuntur.] Quia verò hodie damnatio in metallum non est in usu, ejus loco qui humiliores est conditionis, fustigatur, & in perpetuum relegatur. Quo textu rejicitur distinctio Julii Clari inter conatum & inter effectum seu stuprum consummatum, ita ut in priori casu sufficiat condemnatio ad trimeses usque ad decennium v.g. posteriore casu poenâ ultimi supplicii locum habeat. Sed non adducit aliquod Jus, nec etiam asserit hoc esse Juris, vel solum, hoc esse suum votum. Deinde non satis se explicat, an loquatur de stupro non violento, vel violento. Unde etiam asserit diver-

diversa præjudicia: nam Consilium Neapolitanum condemnavit ad trimeses in septennium, & ad dotandum. item alius fuit capite plexus, qui fregit pudibunda puellæ necdum quatuor annorum. e contra alius qui puellam quinque annorum violaverat, fuit condemnatus ad trimeses in decennium. Jo. Faber dicit, quòd de consuetudine tales suspendantur, quòd etiam dicit Zosius.

607. Minor est difficultas, quâ poenâ sit afficiendus, qui impuberem violenter & reluctanter stupravit. Rejctis variis nec bene fundatis opinionibus, adeoque nec probabilibus, cum communi assensum est, talem esse poenâ mortis plectendum. Probatur. A minore ad majus. Nam, ut vidimus, qui violenter stuprat viripotentem, ultimo supplicio punitur, ergo multò magis, qui impuberem. Nam hujusmodi stuprum, experientiâ teste, non rarò est conjunctum cum periculo vitæ stupratæ. Confirmatur exinde, quia utique multò majore poenâ afficiendus est, qui stuprat cum violentia, quàm qui sine violentia: atqui iste punitur damnatione in metallum: & proximus huic poenæ gradus in Jure est poenâ mortis, ergo &c. Sed hæc satis in hac materia, in qua plura investigantur, quibus libet, præsertim an requiratur fractura, quod negat Berlichius n. 41. nec malè, quia leges maxime volunt punire violentiam, adeoque conatum.

Terminus motus.

Vide supra tit. *Limitum translatio.*

Vis publica atque privata.

S Y M M A R I V M.

Quomodo differat Vis publica à Vi privata. 608.
Quæ poenâ huic delicto constituta. 609.
Exempla vis private. 610.
Exempla vis publicæ. 611.
Quæ manus amputanda. 612.
Quid iam unam prius amiserit. eod.

608. *Quamvis,* ut supra dixi, omnis violatio pacis publicæ sit etiam vis publica, non tamen e contra. Nam plura requiruntur ad incurrendam poenam violatæ pacis, quàm vis publicæ, ut ex ibidem dictis liquet.

Loquendo ergo de Vi publica prout minus est, quàm violatio pacis publicæ, ejus differentia

à vi privata est, quòd sit vis armis seu armatâ manu illata, vis privata autem sine armis. De vi publica & privata exstant tituli ff. & C. ad leg. Jul. de vi publica & privata, ubi variæ species referuntur.

Accuratius distinguit vim publicam & privatam Ant. Perez. Vis publica, inquit, est, quæ cum armis & violentia committitur vel à persona publica, vel in personam publicam, vel quæ violat Jus publicum. Vis privata est, quæ sine armis patrat à privata persona, in privatam, sine Juris publici violatione. Hodie tamen, teste Carpzovio, Vis publica à privata ex armis discernitur.

609. Quod ad poenam attinet, in Jure Vi publicæ constituta erat poenâ deportationis, cum bonorum publicatione. Vi privata verò confiscatio tertie partis bonorum, quam comitabatur privatio omnium honorum & dignitatum. Sed hodie ex consuetudine poenâ utriusque est arbitraria, nisi concurreret alia species delicti ex supra recensitis, ut rapina, homicidium, &c. tunc enim hujus specialis criminis, in quo vis tanquàm quid generalius, imbibitur, poenâ locum haberet: his autem seclusis, poterit Judex pro qualitate delicti infligere poenam v.g. fustigationis, relegationis, amputationis manuum, pecuniariam; imò, si Perezio credimus, etiam ad ultimum supplicium perveniri potest, quòd tamen non cuius Magistratui competere potest, sed cui jus gladii & Imperium competit.

610. Exempla vis private in allegatis titulis varia referuntur. v.g. si quis ex naufragio dolo quid rapiat, lucrandi scilicet animo: si nautis vim faciat: si convocet homines ad aliquem percutiendum, vel ad aliquem auferendum ex alterius bonis: si quis vi impediatur, ne quis in jus producatur: si quis Servum alienum torqueat: si quis aliquem privatâ auctoritate ad possessionem dejiciat, bona debitoris occupet. &c.

611. Exempla vis publicæ sunt. Si quis turbæ faciendæ causâ consilium ineat, & armatos domi teneat: aut convocatis hominibus armatis vim faciat alicui ad eum pullandum: si villas expugnet, & armis bona rapiat: si quis aliquid ex incendio rapiat: si quis armis metum incutiat ad aliquid faciendum, aut Justitiam impediatur: si quis nova vectigalia exerceat &c. quorum exemplorum Jura non refero, quia facile per se intelliguntur & hæc & his similia, quale est, si quis armis aggrediat aut invadat Vigiles nocturnos, vel diurnos, & in excubiis stantes: (quod in Academiis non est infrequens) si quis armis in alterius aedes irruat. Item si quis hostili animo aliquem adoriatur, & percutit armis in loco publico seu privilegiato, veluti in castro, palatio Principis, in Curia civitatis:

tis : quales solent quandoque manus amputatione puniri.

612. Circa manus amputationem solet dubitari, quanam manus amputanda sit. Et communis habet sententia (nisi vel Jus vel consuetudo aliud habeat) illam esse amputandam, quæ minus utilis est reo.

Dubitarur ulterius : quid si jam unam manum antè amississet. Aliqui rigidi volunt, nihilominus alteram esse amputandam. Alii distinguunt, an priorem manum ex culpa amiserit, vel sine culpa. & si quidem ex culpa, esse alteram manum quoque amputandam, ne ex suo delicto lucrum reportet. Quæ tamen sententia mihi etiam dura videtur. Nam secundæ manus amputatio est pœna longè gravior, quàm unius & primæ manus amputatio, ut per se pa-

ret, & declarari possit in oculis. cùm ergo pro primo delicto manus amputatio fuerit pœna proportionata, non debet ob secundum delictum majorem pœnam pari quàm alius. Quare verior & mitior, adeoque in re dubia semper Judici suadenda sententia est, tunc abstinendum esse à manus amputatione, & hanc pœnam in aliam commutandam.

Usura.

DE hac plenè actum est in to. 3. tract. 9. de Jure privat. cap. de *Mutuo*.

Atque hæc de Generibus Delictorum, quæ ad Causas Criminales in Foro puniendas spectant, eorumque Pœnis.

R. P. CHRISTOPHORI
HAUNOLDI
 E SOCIETATE JESU
 CONTROVERSIARUM
 DE
JUDICIIS
 ET
PROCESSU
 IN CAUSIS CRIMINALIBUS
TRACTATUS III.
 DE
PROCESSU CRIMINALI.
CAPVT I.
 DE PROCESSVS CRIMINALIS
 OBIECTO ET DIFFE-
 RENTIIS.